

Unie van Waterschappen
Postbus 93218
2509 AE Den Haag

Putten, 08 februari 2018
Kenmerk: B4144

Consultatie: Waterschapsbelastingen: klaar voor de toekomst

De Nederlandse Melkveehouders Vakbond (NMV) maakt graag gebruik van de mogelijkheid tot consultatie op het rapport 'Waterschapsbelastingen: klaar voor de Toekomst'.

NMV onderschrijft dat het zo rechtvaardig mogelijk verdelen van de kosten voor het watersysteembeheer van groot belang is voor de houdbaarheid en draagvlak van het systeem. De vraag is echter hoe de herinrichting van dit systeem zo rechtvaardig mogelijk plaats kan vinden. De huidige voorstellen zijn voor ons niet aanvaardbaar. Op dit moment lopen er nog veel onderzoeken die duidelijk moeten maken naar welke bronnen in welke mate bijdragen aan de vervuiling van water. Om het belastingstelsel ingrijpend te wijzigen vóórdát de uitkomsten van deze onderzoeken bekend zijn, lijkt ons dan ook voorbarig en geen recht doen aan het principe 'de vervuiler betaald'. Wie die vervuiler is, is op dit moment namelijk discutabel en nog niet volledig geduid. NMV pleit er dan ook voor eerst gedegen onderzoek te doen, en zo lang dit loopt het belastingstelsel niet te wijzigen.

Lastenverzwaring

NMV vraagt zich echter af of er op de voorgestelde wijze wel sprake is van een rechtvaardige verdeling van de kosten. De voorgestelde systematiek leidt tot een enorme lastenverzwaring voor de landbouw. Een verzwaring die niet in relatie staat tot gemaakte winsten in de landbouw, zoals bijvoorbeeld ook de WOZ-waarde die wordt gehanteerd niet in relatie staat tot de gemaakte winsten. Daarnaast staat, volgens NMV, de verzwaring niet in relatie tot de inspanningen die het waterschap voor de eigenaren van landbouwgrond verricht. De lastenverzwaring heeft geen grotere inspanning van het waterschap als tegenprestatie. Bovendien mist NMV in het rapport de inspanningen die in de landbouw gepleegd worden. Te denken valt aan:

- Opvangen van water
- Baggeren van sloten
- Op breedte houden van sloten
- Onderhoud B-watergangen

Het waterschap heeft profijt van het gegeven dat de gronden van landbouwers ook een groot natuurlijk waterbergend vermogen hebben. Ook dragen landbouwgronden bij aan het geleidelijk afvoeren van water. Door het op peil houden of vergroten van het aandeel organische stof in de bodem, wordt de waterbergende capaciteit van gronden bijvoorbeeld vergroot. Landbouw kan hierin samenwerken met waterschappen maar het voorgestelde instrumentarium draagt daar bepaald niet aan bij. NMV vindt het

een groot gemis in het rapport en de voorgestelde maatregelen dat hier niet op in wordt gegaan.

Voor een toekomstbestendig waterbeleid is het juist van groot belang dat de samenwerking met landbouw wordt gezocht en dat gebruik wordt gemaakt van het waterbergend vermogen van de landbouwgronden. De verwachting is dat het klimaat zodanig verandert dat er vaker en meer neerslag zal vallen, tegelijkertijd worden er ook langere periodes van droogte verwacht. Het verhogen van het organische stofgehalte in de landbouwbodems kan hierin een cruciale rol hebben.

Landbouwers houden de sloten schoon, ook hierin leveren zij dus al een bijdrage aan het waterbeheer. Daar komt nog eens bij dat er in de landbouw voor fosfaat op dit moment sprake is van een evenwichtsbemesting en in sommige gevallen van uitmijning. Het zomaar toerekenen van vermeende nutriënten overschotten aan de landbouw vindt NMV dan ook niet terecht. In de verontreinigingsheffing blijven andere veroorzakers, zoals microplastics, nanotechniek, medicijnen en hormonen volledig buiten schot. Terwijl de invloed daarvan op de vervuiling van het oppervlaktewater aanzienlijk is.

Wat betreft de lastenverhoging mist NMV een passage over welke lastenverhoging acceptabel is. Vindt de Unie van Waterschappen dat elke lastenverhoging acceptabel is zolang er maar een redenatie achter ligt? Als het gaat om 'natuur' volgt de Unie deze redenering in ieder geval niet en wordt er gezocht naar een manier om de lastenverhoging voor natuureigenaren te beperken. Als het gaat om landbouw lijkt de Unie ervanuit gaan dat een lastenverhoging (ongeacht de hoogte) daar wel acceptabel is. Het inkomen van Nederlandse landbouwers rechtvaardigt een dergelijke verhoging in ieder geval niet, NMV vreest zelfs dat dit voor een deel van de boeren tot financiële problemen zal leiden.

Stone

In het rapport wordt gebruikt van het model 'Stone', dit model is aan discussie onderhevig. Terecht wordt in het rapport op pagina 51 geconstateerd dat Stone een behoorlijk onzekere factor is. Vreemd genoeg wordt daarbij gesteld dat de afspoeling te laag zou worden ingeschat. Onze ervaring is juist dat er teveel aan landbouw wordt toegerekend. Diverse factoren worden buiten beschouwing gelaten. Zo komt een groot deel van de nutriënten uit het buitenland. Het kan niet zo zijn dat de kosten hiervoor aan de Nederlandse landbouw worden toegerekend. Daarnaast blijkt dat er ook vanuit natuur veel uitspoeling plaats vindt die gemakshalve aan de landbouw wordt toegerekend. De rol van de overstorten staat ook nog ter discussie, deze blijken te zorgen voor zeer grote overschrijdingen, die deels ook aan de landbouw worden toegerekend. Voorts is er te weinig aandacht voor de ganzen en andere vogels die veel fosfaat achterlaten en ook de rol van de wegen is nog steeds onderbelicht.

Onzekere factoren die op dit moment bekend zijn, c.q. factoren waarbij een deel van de toerekening naar landbouw gaat, zijn in ieder geval:

- Buitenland
- Natuur (uitspoeling en kwel)
- Overstorten (inmiddels is de stikstofemissie van de overstorten aangepast, onduidelijk is hoe dat doorwerkt in het voorliggende voorstel)
- Wegen
- ganzen

- Industrie

Wat NMV betreft kan het dus niet zo zijn, dat het Stone model als basis voor het invoeren van de verontreinigingsheffing en daarmee een enorme tariefsverhoging wordt gebruikt. Het belasten van diffuse verontreiniging is zeer omstreven, vooral omdat er geen eenduidigheid is over de toerekening van vervuiling aan de juiste bronnen. Op verschillende plaatsen, zoals in de provincie Noord-Brabant (Joint Fact Finding), lopen projecten om de toerekening van bronnen aan overschotten beter in beeld te krijgen. Wat NMV betreft dienen dit soort projecten afgerond te worden en de resultaten mee genomen te worden alvorens er sprake kan zijn van een herziening. NMV is met de huidige inzichten en beschikbare informatie tegen het invoeren van een verontreinigingsheffing.

Het is belangrijk dat bij het toerekenen van vuillast de achtergrondbelasting goed in beeld is. Daarnaast mist NMV in de redentatie het gegeven dat een vuillast van nul niet mogelijk maar ook niet wenselijk is. Fosfaat en nitraat zijn nutriënten die voor veel processen in de natuur juist nodig zijn. Een berekening waarbij uitgegaan wordt van een vuillast die nihil is, is niet reëel maar ook niet wenselijk. Er zou hierbij een onderscheid gemaakt kunnen worden in vuillast die vermijdbaar is en vuillast die niet vermijdbaar is.

Stimulans

In de voorstellen mist NMV de positieve stimulans. Dit is niet in balans met overige wetgeving zoals het Zesde Actieprogramma Nitraatrichtlijn. Heffingen zouden bijvoorbeeld gekoppeld kunnen worden aan het gewas dat geteeld wordt. Hierbij kan meegenomen worden wat de gemiddelde nitraatuitspoeling is, maar ook in welke mate er gewasbeschermingsmiddelen nodig zijn. NMV vindt het een gemiste kans dat er niet op deze wijze naar het heffingenstelsel wordt gekeken. Bovendien lopen er diverse projecten in het land ter voorkoming of vermindering van af- en uitspoeling van nutriënten en gewasbeschermingsmiddelen. Ook de nieuwe maatregelen in het Zesde Actieprogramma gaan hier aan bijdragen. Dit staat haaks op het verhogen van de waterschapslasten voor de landbouw, feitelijk volgt er geen beloning voor goed gedrag maar een straf. Dit doet geen recht aan het principe 'de vervuiler betaalt'. NMV vreest dat het invoeren van het voorgestelde gebiedsmodel gaat leiden tot minder motivatie om daarnaast aan de verschillende projecten deel te nemen. Projecten waar juist de waterschappen zelf voorstander van zijn!

Bandbreedtes

De bandbreedtes die gebruikt worden zorgen voor grote verschillen tussen waterschappen en kunnen lasten aanzienlijk verhogen. Wat NMV betreft is dit een ongewenste situatie en doet dat geen recht aan het profijtbeginsel en het principe van 'de vervuiler betaalt'. De vervuiler betaalt in het ene gebied immers beduidend meer dan elders. Het is van belang dat de verschillen daadwerkelijk goed onderbouwd worden door een onderliggende argumentatie die ingaat op de verschillen in gebieden. Bandbreedtes die daarbij gebruikt worden moeten van een beperkte grootte zijn om geen grote verschillen in belastingentarieven tussen regio's te laten ontstaan.

Onbebouwd

In het rapport wordt gesteld dat onbebouwd nu te weinig zou betalen maar enige onderbouwing daarvoor ontbreekt. Ook zien wij niet voldoende onderbouwd wat het waterschap nu precies doet voor de landbouw en waarom dat een kostenstijging rechtvaardigt.

Buitendijks en waterberging

Voor wat betreft gebieden die buitendijks liggen, is er nu al de mogelijkheid van een lagere belasting. NMV vindt het belangrijk dat dit zo blijft en dat waterschappen dit consequent toepassen, de inspanningen van de waterschappen voor deze gebieden zijn immers ook minimaal. Wat NMV betreft zou het ook redelijk zijn om gebieden die worden aangewezen voor waterberging een reductie in de lasten te geven. De waterschappen willen kosten juist toerekenen, maar hebben zelf ook baat bij de medewerking van landbouwers in deze gebieden. In dit geval hebben de waterschappen profijt van de landbouwers.

Heffing op gebruik grondwater en oppervlaktewater

Deze heffing is onbespreekbaar voor NMV, in het buitenland wordt deze heffing weliswaar soms toegepast maar daar is sprake van een ander systeem van heffingen dan in Nederland. Daar is geen sprake van een watersysteemheffing. Het invoeren van een heffing op gebruik van grondwater en oppervlaktewater zou in Nederland leiden tot een ongewenste stapeling van heffingen.

Inspraak

In het rapport wordt ook gesproken over betalers en hun recht om mee te spreken. Wij kunnen ons niet aan de indruk onttrekken dat daar waar het gaat om landbouw, de stem van landbouw in de waterschappen bepaald niet naar ratio is. Daarnaast zien wij het voorliggende stuk niet als een stuk wat in samenwerking met landbouw tot stand is gekomen nu daar enkel een delegatie van LTO in is gekend.

Samenvattend:

Een aanpassing in het stelsel van waterschapsbelasting zou het principe van de goede landbouwpraktijk moeten stimuleren. NMV ziet dat in het huidige voorstel niet terug en vreest dat het innovatie en samenwerking zal belemmeren. Het voorstel plaats ons terug in de tijd in plaats van vooruit.

Met vriendelijke groet,
Nederlandse Melkveehouders Vakbond

Harm Wiegersma (voorzitter)